

Podobe

Ob prebiranju izjav na družabnih omrežjih in različnih forumih v zadnjih nekaj letih ima posameznica občutek, da sovraštvo do priseljenk_cev, migrantk_ov in begunk_cev sega tako globoko in je tako močno zakoreninjeno, da ni več poti nazaj. K temu med drugim prispevajo zelo nizka raven razprave oseb iz javnega življenja, zlasti politikov, nešteto teorij zarot in porazna raven

v iskanju

medijskega poročanja o kakršnih koli vsebinah povezanih z begunstvom ali migracijami. S sodelavkami smo se spraševale: "Kako mladim iz lokalne skupnosti približati zgodbe priseljenk_cev in begunk_cev in se hkrati izogniti dodatni eksotizaciji ter viktimizaciji?". Zaradi institucionalnih ovir, jezikovnih in kulturnih značilnosti, namreč mnoga vprašanja ostajajo neodgovorjena

vprašanj

in otežujejo bivanje priseljenk_cev v lokalnem okolju. Skozi sproščene pogovore med mladimi iz lokalne skupnosti v vlogi intervjuvank_cev in priseljenke iz Makedonije ter priseljenca iz Eritreje, ki sta jih spraševala o načinu življenja mladih v Mariboru, se je vzpostavilo iskreno zanimanje za posameznice_ke in njihove osebne zgodbe. Sodelujoči mladi iz lokalne skupnosti so tako lažje razumele_i izkušnjo priseljenke_ca v tuji državi in tujem mestu.

»Da bi poskušali razumeti izkušnjo drugega, je nujno treba razgraditi svet, kot ga vidimo iz lastne pozicije in ga na novo zgraditi iz vidika tega drugega.«

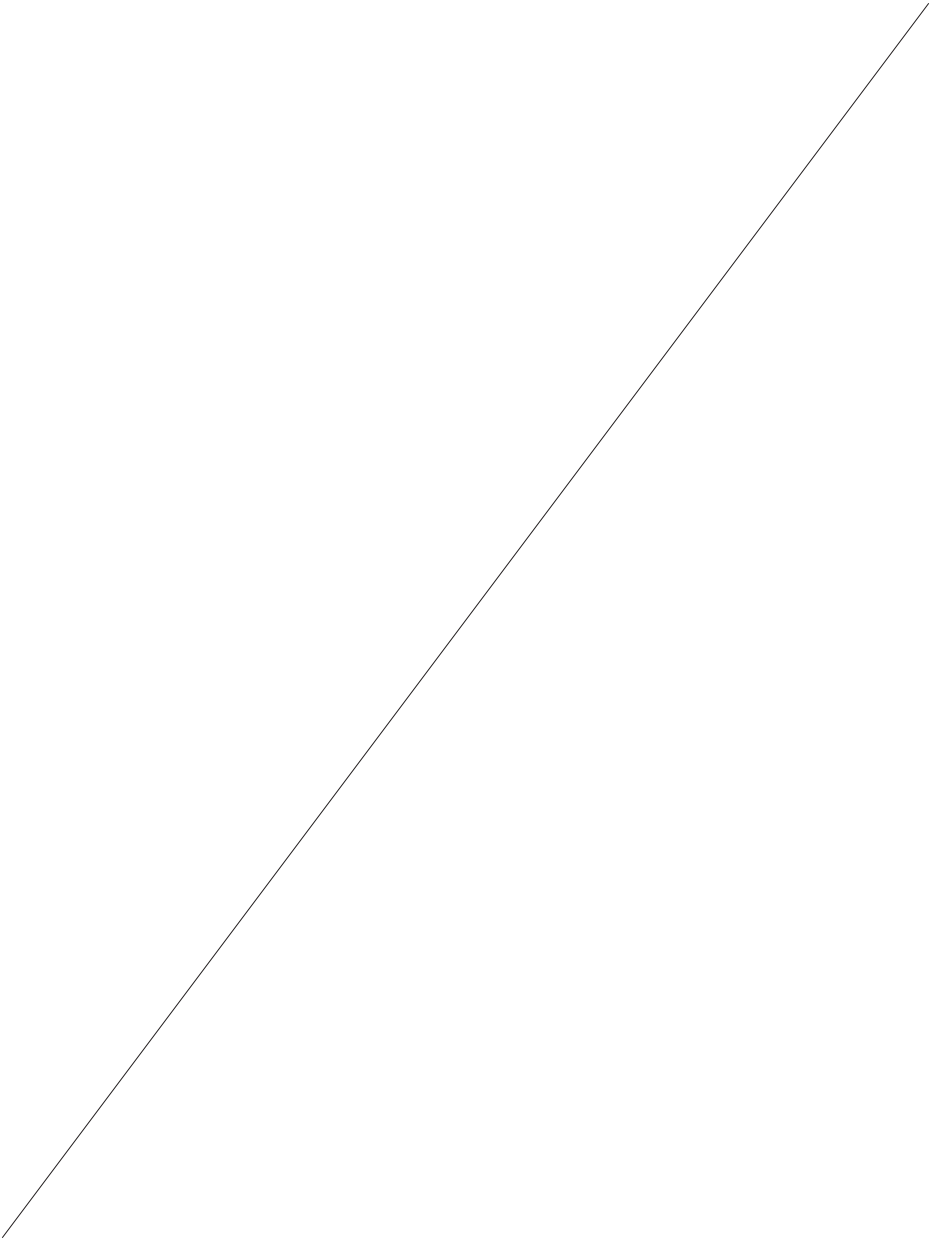
John Berger

Moje ime je Cvetanka, prihajam iz Makedonije.

V Sloveniji živim že 10 let, sem sem prišla v srednjo šolo, nadaljevala sem s študijem. Zdaj sem na točki, ko pišem magistrski nalogi. Ker imam trenutno več prostega časa, sem se vključila v ta projekt. Sicer me pa zanimajo tudi dejavnosti, povezane s kulturo in umetnostjo. Lahko bi rekla, da sem navezana na Maribor, mariborski zrak in ljudi.

Moje ime je Matiwsos, prihajam iz Eritreje.

Po obveznem šolanju sem dve leti služil vojsko. Po odsluženem vojaškem roku sem na Univerzi v Asmari obiskoval splošni pedagoški program s poudarom na matematiki, kemiji, fiziki in psihologiji. Po diplomi sem 10 let poučeval matematiko. V Slovenijo sem prišel leta 2018. Tukaj sem eno leto in 6 mesecev. Živim v Mariboru.

PRVI POGOVOR Z MAJO IN MAJO

Nama za začetek povesta kaj o sebi?

Moje ime je Maja, sicer si pa ti tukaj že dlje kot jaz. V Mariboru živim devet let. Rodila sem se v Ljubljani, sem pa prišla študirat, ker so najemnine stanovanj veliko cenejše. In podobno, kot se je zgodilo tebi, mi je mesto priraslo k srcu. Tukaj se počutim zelo domače in sem se zato odločila, da ostanem. Na srečo imam zdaj službo in se preživljam s tem delom.

Tudi meni je ime Maja in sem iz Maribora, v Kopru pa sem študirala kineziologijo. Napisati moram še diplomsko nalogo. Sem tudi prostovoljka v mladinskem centru. Zelo mi je všeč oblikovanje luči, predstave, filmi in stop animacija.

Si bila prostovoljka na letošnjem StopTriku, festivalu stop animacije?

Letos sem bila članica študentske žirije.

Kaj radi počneta v prostem času?

Jaz imam rada pohodništvo, rada grem na Pohorje ali kam višje, rada hodim na zabave, pišem tudi poezijo, a o tem ne rada govorim.

Ampak je to nekaj tvojega, ne?

Ja. Večino prostega časa preživim s prijatelji_cami ali grem sprehod in podobno.

Šport in prijatelji, torej.

Kar nekaj prostega časa posvečam plesanju svinga, sicer pa imam tudi jaz rada pohodništvo. To poletje sem tako obiskala več krajev po Sloveniji. Nameravali smo tudi na Triglav, a je tisti vikend ves čas deževalo, tako da bomo šli_e naslednje leto. Rada gledam filme, se sprehajam v naravi ali pa sem preprosto v svoji sobi in gledam, kako imam urejene stvari, koliko knjig imam, če moje rastline rastejo ...

Jaz sem zelo slaba z rastlinami.

Tudi jaz. Po novem se s tem ukvarjam, ker sem dobila tri sadike aloje vere in zdaj se zelo trudim skrbeti zanje. Stojim v sobi in se podzavestno pogovarjam z njimi, da bi čutile neka čustva in ljubezen. Menim, da se ljudje z rastlinami lahko povežemo. Ne vem, zakaj, ampak s temi tremi živimi stvarmi v moji sobi se počutim zelo povezana.

Maja sem se preselila v novo, 30 m2 veliko stanovanje in imam 29 rastlin. Imam aloje vero in pred nekaj dnevi sem videla, da raste nova.

Tudi pri meni. Bila sem tako srečna.

Tudi jaz! Mali dojenček!

Prvi dan sem opazila dve novi in sem si rekla, rastlinice imajo otroke in naslednji dan sem videla še dve in zdaj doživljam ...

Novo raven zadovoljstva.

Ja. Takšno povezavo. Tako da te razumem. Ne vem, zakaj, a vsi vemo, da ima aloje vera zdravilni sok, a ga nočem uporabiti. Želim samo, da rastlina raste, je lepa in obstaja.

In raste in postaja velika.

Zanimivo je srečati osebo z enako izkušnjo.

Ali bereta, igrata računalniške igrice ali pa se sprehajata v prostem času?

Računalniških igric ne igram, vse ostalo pa počnem. Včasih več berem in več časa preživim doma, včasih pa sem več zunaj. Računalniških igric pa res ne igram. Včasih sem bila v knjižnem klubu, kjer smo brale_i razne knjige in se o njih pogovarjale_i. To leto pa se še moramo sestati.

Koliko pa sta stari in ali živita s starši ali sami? In če lahko, prosim, opišita, kako je živeti sama ali s starši?

Pri osemnajstih letih sem se odselila od staršev. Živela sem s fantom, s sostanovalci_kami, zdaj sem stara 27 let in živim sama, kar mi je zelo všeč.

Kako pogosto obišeš svoje starše?

Na začetku sem jih obiskala enkrat ali dvakrat na leto, zdaj pa enkrat na dva meseca ali pa enkrat na mesec za kak dan. To se je precej spremenilo. Sčasoma sem začela pogrešati naravo in mir, saj prihajam iz majhne vasi. To je glavni razlog, zakaj hodim pogosteje domov. In seveda tudi to, da ostajam v stiku s starši.

Jaz sem stara 25 in živim z babico. Prej sem tri leta živela v Kopru. Pri babici rada živim, ker imam svojo sobo, prej, pri starših, pa sem si sobo delila z mlajšo sestro, ki je zdaj stara 13. Začutila sem, da potrebuje prostor zase, jaz pa tudi. Z babico sva dober tim. Skupaj kuhava, se pogovarjava ...

Koliko je stara?

80 let.

Ko sem še bila v Makedoniji, so moji starši živeli s starimi starši, da so lahko skrbeli zanje. Tako da se tudi jaz dobro razumem z babico, čeprav so med nama generacije.

Prvo leto, ko sem se preselila k babici, sem imela malo težav, ker me je zmeraj spraševala, ali bi kaj jedla ... Pa v mojo sobo je prišla brez, da bi prej potrkala in to me je malo motilo. A po enem letu sva vzpostavili vez in nekaj pravil.

In verjetno veliko kompromisov.

Ja.

Ali obe živita v Mariboru?

Ja.

Kako vama je všeč? Ali lahko izkušnjo življenja v Mariboru opišeta z nekaj besedami?

Tukaj se počutim zelo domače. Z ljudmi se počutim zelo povezana. Imam tudi močno socialno mrežo, ki mi omogoča, da se počutim varno in kakor da imam tu svojo družino, čeprav je moja družina drugje. Mislim, da sem tu ostala zaradi ljudi.

To je zelo pomembno.

Všeč mi je, da je tako majhen in da nekoga poznaš, kamor koli greš, čeprav zna biti to tudi naporno, če potrebuješ čas zase. Ampak večino časa ni tako.

O Mariboru imaš torej pozitivno mnenje in izkušnje?

Ja, zelo.

Tudi meni je prijetno mesto. Narava je blizu, veliko je kulturnih in športnih prireditev ... Všeč mi je, da lahko grem povsod s kolesom. Včasih pa pogrešam več nekomercialnega, neodvisnega filmskega programa in več koncertov alternativne glasbe.

Kako dolgo nameravata živeti v Mariboru?

Ne vem še. Želim si pa iti študirat v tujino, ker me zelo zanima oblikovanje luči, v Sloveniji pa tega ne moreš študirati. Sem pa odprta za razne možnosti.

Nimaš fiksnega načrta.

Ne vem še. Sem razmišljala o tem, ampak ne vem. V primeru smrti katerega od staršev ne vem, ali bi ostala tukaj, ali upala, da se drug preseli ... Ali pa v primeru izgube službe ne vem, ali bom ostala tukaj ali se vrnila domov. Čez 50 let se pa ne vidim v Mariboru, vidim se nekje na vasi, v hiši, v naravi. Za zdaj pa se vidim tukaj.

Kateri del Maribora je vajin najljubši? Kam v prostem času najpogosteje hodita? Verjetno sta ga že dodobra spoznali.

Ne vem, ali imam samo en najljubši kraj, a na pijačo najraje grem v Gramofonoteko ali Wetrinsky, ker imam rada mirnejše kraje z ne preveč ljudmi. Da se lahko z osebo, s katero sem se dobila, v miru pogovarjam. Pri srcu mi je tudi sprehajališče ob Dravi, do Mariborskega otoka. Tam se zelo rada sprehajam.

Če hočem preživeti čas sama, grem najraje na Pohorje. S prijatelji pa se najraje dobimo v Living Roomu, ker je res kot dnevna soba, saj tam zmeraj nekoga poznam.

Ni se ti treba z nekom dogovoriti, samo tja greš in srečaš prijatelje_ice.

Res je. Pa tudi zelo prijetno je.

Tudi jaz imam podobno mnenje o Living Roomu. Morda zato, ker imajo ljudje s katerimi se po navadi družim, tudi radi ta prostor. Včasih sem šla ven, povsem brez načrtov in se tam ustavila in vedno nekoga srečala.

Kaj dela Maribor posebnega?

Poceni najemnine :). To je glavni razlog, prej Maribora nisem niti poznala. Najemnine so pol cenejše kot v Ljubljani. In ljudje. Ljudje delajo Maribor poseben. Ljudje, ki delajo dogodke, z ljudmi, s katerimi se družiš, greš na pohode, na kavo, ljudje, ki jih naključno srečaš.

Načeloma so ljudje razlog, ki naredijo nekaj kraj za dom.

Veliko prijateljev_ic imam tukaj.

Kako bi opisali Maribor drugim? Kaj te moti, kaj ti je všeč, imajo mladi ljudje veliko lokacij, ki jih lahko

obiščejo, veliko stvari za početi? Kakšno je nočno življenje?

Če ti je všeč pop glasba in glasba, ki se predvaja po radiu, lahko greš na veliko zabav. Če pa ti je všeč alternativna glasba, funk, disko funk, 80-ta ... pa je težje. Take zabave se zgodijo enkrat na mesec.

Se strinjam. Ko sem še študirala, nam je bilo vseeno za glasbo, zabavo smo imele_i dvakrat na teden in je bilo čudovito. Po nekaj letih pa se naveličaš, saj razen na zabavah takšne glasbe nisem poslušala. Za ljudi, ki imajo radi alternativno glasbo, je včasih težko najti primerno prizorišče. Wetrinsky je imel dobre zabave, Udarnik je imel dobre zabave, Pekarna ... Ampak mislim, da potrebujemo v Mariboru še en alternativni klub.

Odpreti bi bilo treba neki alternativni klub. Ideja je briljantna.

Ja. Žalostno je videti, da so bile lokacije, ki jih zdaj več ni. Salon, Udarnik, Wetrinsky ...No, saj Wetrinsky še obstaja, ampak ...

Ja, pred leti je imel raznolik program. Zdaj pa ga nima več. Ne vem, zakaj.

Pred nekaj leti smo imele_i več alternativnih prizorišč.

Stolp 3 še obstaja.

Kje je?

Pri železniški postaji.

Potem pa še malo hodiš.

Sploh ne poznam tega prostora. Še deluje?

Mislim, da je neke vrste skvot.

Mislim, da sem bila v letu in pol tam dvakrat. Če poznaš koga, ki ti pove, da je tam zabava, lahko greš.

Je pa zelo majhen prostor, ampak dober. Tudi Kibla Portal ima občasno kakšne zanimive stvari.

Kaj se še tam dogaja poleg razstav?

Imajo tudi koncerte.

Lahko opišeta, kako je videti vajin tipični vikend?

Če sem doma, operem oblačila, gledam filme ali serije. Po navadi Netflix. V zadnjih mesecih sem med vikendi precej zasedena. Ta konec tedna grem na Debeli rtič, ker imamo LGBTQ+ mladinski tabor za mlade med 15 in 30 let. Sem del organizacijske ekipe. Imele_ i smo namreč projekt v Latviji in sedaj to, kar smo se tam naučile_ i poskušamo pokazati v praksi.

Večinoma zjutraj dalje spim. Ob sobotah in nedeljah si skuham dobro kosilo, ker med tednom običajno pojem kaj na hitro. Potem grem po navadi na sprehod ali na pohod. Če se dogaja kaj dobrega, grem ven. Po navadi grem v petek ali soboto ven, en večer pa je rezerviran samo zame.

Imata prijateljke drugih narodnosti?

Večinoma Slovenke_ ce oziroma ljudi, ki tukaj že dolgo živijo ali pa so tukaj že od malega. Večinoma o tem, od kod je kdo, niti ne razmišljam.

Tudi jaz. Ko pa sem začela hoditi na mladinske izmenjave Erasmus + sem spoznala veliko ljudi iz drugih držav, ki živijo Sloveniji in so postali_ e moji_ e prijateljki_ ce.

Ampak ali živijo tukaj samo za nekaj časa? Ker imam tudi jaz tukaj prijateljke_ ice, ki so na EVS, ampak so tukaj za eno leto. Smo že zmeraj prijateljki_ ce, ne živijo pa več tukaj.

Ja, mislila sem bolj te, ki stalno živijo tukaj.

Potem imamo samo eno in je iz Makedonije.

No, potem pa jo morda poznam :). Ko sem prišla v Slovenijo in sem ljudem povedala, da sem iz Makedonije, so mi ljudje ves čas govorili: "Jaz poznam to punco, ki je tudi iz Makedonije, morda jo ti tudi poznaš?" Slovenija je majhna država in ljudje pričakujejo, da vse poznaš. To je precej smešno in včasih se res zgodi, da osebo, ki jo omenjajo, dejansko poznam.

Veliko mladih ljudi tukaj začne kaditi. Zakaj je tako?

Poznam ljudi, ki so začeli kaditi zelo mladi. Ne vem, zakaj. Jaz poznam svoj razlog, ampak je neumen.

Mislím, da je mešanica različnih stvari.

Imam občutek, da dandanes manj mladih ljudi kadi ... Morda bolj "vapajo".

Imam nekaj prijateljev_ ic, ki so še v srednji šoli in kadijo. Mislím, da začnejo kaditi, ker vidijo prijateljke_ ice, da kadijo. Ne vem, če rade_ i kadijo, ali jim je všeč okus...

To pride pozneje. Prva cigareta je za vsakega gnusna, potem pa se prisiliš, da ti je všeč in čez nekaj let ne moreš živeti brez kajenja. Mislím, da je veliko različnih dejavnikov. Tudi, če tvoji starši kadijo.

Hvala vama za sodelovanje in da sta z nama delili svoja razmišljanja.

DRUGI POGOVOR Z ANJO IN FILIPOM

Nama lahko za začetek povesta nekaj o sebi.

Moje ime je Anja, prihajam iz Slovenije, iz Maribora. Imam dve sestri, jaz sem srednja. Trenutno pišem magistrsko nalogo iz hortikulture v Ljubljani. Živim v Ljubljani, vikende pa preživljam doma, v Mariboru. Veliko delam z otroki, sem tudi taborniška vodnica in v tem zelo uživam.

Sem Filip, prihajam iz Bosne. Diplomiral sem v Pragi in študij nadaljeval v Budimpešti, kjer sem pred kratkim magistriral. Preko programa na faksu trenutno opravljam prakso v Mariboru, v Pekarni, kjer sem približno 3 mesece.

Kako dolgo boš ostal tukaj?

To so moji zadnji dnevi, ampak mislim, da bom ostal malo dlje.

Naslednje vprašanje je, kaj počneta v prostem času.

Večino od naštetega. Veliko časa rad preživim v lokalih, kjer pijem kavo ali kaj alkoholnega. Rad obiskujem razstave, v Mariboru je trenutno res veliko programa, rad tudi gledam filme, pred spanjem pa berem znanstvenofantastične ali fantazijske knjige. Zelo rad grem tudi v park, kjer je mirno, sproščujoče in veliko lepih barv. Rad igram košarko, morda bom enkrat odšel na igrišče. Rad bi se več ukvarjal s športnimi aktivnostmi. Trenutno veliko kolesarim. Ko sem bil najstnik, sem gledal NBA, zdaj športa ne spremljam več toliko kot včasih.

Rada sem zunaj v naravi, hodim v hribe. Rada berem, sicer ne toliko, kolikor bi si želela. Po navadi tudi jaz berem pred spanjem. Rada tudi izdelujem stvari, rada pletem, šivam, izdelujem iz lesa. Lahko bi rekla, da me celotno polje ročnih del precej navdušuje in zanima.

Si sama naredila nakit, ki ga trenutno nosiš?

Ja.

Zanima naju, koliko sta stari_a in kako gledata nato, da pri teh letih živiš s starši ali sam_a. Kakšni so vajini občutki glede tega, ali pogrešata družino, koliko se slišite in vidite ...

Stara sem 25 in živim s starši, študiram v Ljubljani in med tednom živim tam v študentskem domu. Med vikendi prihajam domov. Mogoče včasih prepogosto, ne vem. Zelo dobro se razumem s starši, kmalu bom končala študij, nisem pa prepričana, če si lahko predstavljam, da bom po tem ves čas živela doma.

Ko pridem v Makedonijo, si tudi sama zelo težko predstavljam, da bi živela s starši. Če bi ostala tam, bi študirala najverjetneje v Skopju in se za vikende vračala domov. Težko si je sicer predstavljati te zadeve, saj sem navajena popolnoma drugačnega načina življenja. Zadeve, ki starši sprašujejo svoje otroke, ko se vidijo, mene moji recimo sprašujejo po Skypu. Ampak zanimivo je razmišljati, kako bi bilo, če bi bilo drugače.

Jaz sem star 26, sam sem začel živeti, ko sem bil star 17 let in sem hodil v srednjo šolo. Živel sem v stanovanju, ki sem si ga delil s sestanovalkami_c. Zdaj živim s svojim dekletom in si težko predstavljam, kako bi bilo živeti s starši. A ju imam zelo rad, rad sem v njuni družbi, ko grem domov pa je dobro imeti tudi nekaj časa zase. Ko sem živel v Pragi, je bila pot domov daljša in je bilo tja priti težje – z avtobusom iz Prage do Dunaja, nato do Sarajeva, kar je lahko trajalo tudi 20 ur. Šel sem morda trikrat na leto. Ko sem živel v Budimpešti, so imeli poceni letalsko povezavo za 10 evrov, tako da sem veliko lažje prišel tja, a vseeno sem hodil 3 do 4-krat letno.

Živita torej v Mariboru . . .

Ja, pol pol, Maribor in Ljubljana, to sta moji dve mesti.

Videti je, da bom še nekaj časa živel tukaj. Trenutno živim v Mariboru 3 mesece.

Torej na splošno imata rada Maribor kot mesto.

Mesto mi je všeč, veliko je prijetnih ljudi. Čudovita sprememba glede na velika mesta, v katerih sem živel prej. Všeč mi je, da lahko kamorkoli prideš s kolesom.

Prav tako je zelo dobro organiziran kolesarski promet tukaj.

Se strinjam. Čeprav drugi običajno menijo nasprotno, so zame tukaj kolesarska nebesa.

Vesta, kako dolgo bosta ostali_a v Mariboru in zakaj?

Pravzaprav ne vem. Najverjetneje, če ne bom dobila kakšne službe kje drugje, se bom v kakšnem letu vrnila v Maribor. Ampak ne morem zares reči.

V Mariboru je moje dekle, to je tudi glavni razlog, da sem prišel sem. Sem pa del organizacije in dobro bi bilo ostati tukaj še nekaj časa. Najbrž bom v Mariboru še kakšno leto, potem pa bom videl.

Kateri del Maribora je vajin najljubši?

Mestni park, sicer mesta še ne poznam zelo dobro, a živim zelo blizu parka in rad zahajam tja. Galerija K18 je moj najljubši prostor, predlagam, da vse_i pridete kdaj tja.

Tudi jaz bi rekla mestni park, ali obrobje mesta, recimo mariborski otok, Drava. Zelo rada imam tudi čajnico Čajek.

Ko sem sama razmišljala o vprašanih, ki vama jih

zastavljava, sem bila ob tem zelo neodločena, nisem vedela, kaj bi zares izpostavila. Čajek je tudi meni zelo pri srcu, je eden prvih prostorov, v katerega sem šla, ko sem prišla v Maribor. Zelo rada imam njihovo hišno torto.

Kaj je v Mariboru posebnega, zakaj vama je pri srcu?

Hmm . . . Kaj dela Maribor poseben? Ko sem bila mlajša, mi je bilo zelo všeč, da imamo kino Udarnik, ki pa na žalost več ni odprt. Rekla bi, da so posebni ljudje in nekateri prostori, narava in reka Drava, Ljubljana namreč nima prave reke. Narava in ljudje, ja. In moja družina.

Moje dekle je tukaj, v zadnjem času pa sem tukaj spoznal tudi veliko prijetnih ljudi. Ti so tisti, ki delajo mesto posebno. Prav tako je majhno in čedno. Zanimiv je občutek, da se Mariborčanke_i sicer čutijo zelo povezane s svojim mestom, so ponosne_i nanj, a se hkrati veliko pritožujejo. Ko se zgodi kaj zelo dobrega, vedno komentirajo, da imajo občutek, da to ni Maribor.

Torej zakaj ravno Maribor? Zakaj bi živela tukaj.

Sama nisem imela ravno veliko izbire, da sem zdaj tukaj. Tu sem se rodila.

Če bi imela to možnost izbire, bi izbrala Maribor za svoje rojstno mesto?

Bi. Še posebej če ga primerjam z Ljubljano, lahko rečem, da bi izbrala Maribor. Ne vem, zakaj. A če pomislim, različica jezika, ki jo govorijo v Ljubljani, mi ni preveč všeč, ljubša mi je mariborska. Ne zato, ker sem od tod, no, čeprav najlepše zame govorijo na Primorskem, blizu morja. Če bi izbirala med Mariborom in Ljubljano,

bi izbrala Maribor. A če lahko izbiram širše, bi izbrala bližino reke Soče. Zaradi narave, ki je tam čudovita.

Se strinjam, tam je neopisljivo lepo. Ko sem Sočo prvič videla, nisem verjela svojim očem. Česa takega v svojem življenju še nisem videla. Prav kliče te, da se vrneš tja in raziščeš še širšo okolico. Pravzaprav je celotna Slovenija zelo lepa.

Mislím, da sta Soča in Neretva edini reki, ki se izlívata v Mediteransko morje, ne črno in sta čudovite zelene barve.

Ko vidiš profesionalne fotografije tistega predela Slovenije, meniš da so obdelane in da je vsa lepota in kontrasti poustvarjena, a ko prideš tja, vidiš, da je zares tako čudovito.

Kako bi opisala Mariborsko nočno življenje, menita, da je dovolj zanimivih prostorov in kakšno je vajino mnenje o vsem skupaj?

Všeč mi je tukaj, nimam pa posebne potrebe po nočnem življenju. Če želiš ven, lahko greš na Poštno ali v Pekarno in zagotovo najdeš kaj zanimivega. Trenutno mi popolnoma zadostuje druženje z nekaj ljudmi v baru Wetrinsky. So koncerti in dogajanje, mislim, da je dobro. Sprašujem pa se, kje so študentke_i. Za vse dogodke je tako, pred fakultetami opažam polno mladih, ki pa jih ne srečujem na dogodkih po mestu.

Veliko je študentk_ov, ampak najbrž hodijo v Fuego ali kaj vem kam ... Mislím, da če želiš iti kam ven, vedno najdeš prostor ali zanimiv dogodek. Ampak velikokrat so mestne ulice prazne, včasih mi to ustreza, včasih pa se sprašujem, kje so vse_i. Ljudje se pogosto pritožujejo, da se nič ne dogaja, ampak pravzaprav sploh nikamor ne gredo.

Imata kašne ideje, kaj bi se moralo početi drugače oziroma kako bi spremenila mariborsko nočno življenje.

Cene bi naredil bolj dostopne vsem. Ne rečem, da je drago, ampak vseeno bi lahko bilo bolj poceni. Smiselno bi bilo, da se organizatorice_ji dogodkov tudi bolj povežejo med sabo in ni na en večer veliko dobrih dogodkov, med tem, ko se kak drug večer ne dogaja nič posebnega, da ni enkrat 6 dogodkov hkrati in v enem mesecu 6 festivalov. Morda bi pomagali tudi drugačni načini promocije, vsekakor pa bi bil potreben boljši nočni javni promet tako v mestu kot med mesti oz. kraji. Slovenska Bistrica in Slovenske Konjice so na primer blizu, a so povezave precej slabe. Prav tako ne razumem policijskih kontrol kolesarjev.

Kako bi opisala vajin tipični vikend.

Moj tipični vikend je povezan s tabornicami_ki. Ob sobotah ob 9. uri imamo tedenska srečanja, trajajo po navadi 2 uri. Čas tako preživljam z, kot jim pravim, mojimi otroki, pravzaprav pa gre za mlade, ki bodo kmalu stare_i 15 let. Zelo uživam v druženju z njimi. Potem pridem domov, kjer kosimo, kasneje pomagam pri hišnih opravilih, včasih gremo tja, kjer je živila babica in tam počnemo kakšne zadeve. Gre za vas Sveti Jurij ob Ščavnici, ki je od Maribora oddaljen 40 minut z avtom. Zvečer se dobim s prijatelj_i_cami, ob vikendih pa tudi spim. Ob nedeljah nekoliko dlje, recimo do 11. uri, posebej, če grem prejšnji večer ven. Če bi lahko, bi spal cel konec tedna, ampak po navadi ne spim dva dneva skupaj. Zjutraj spijem kavo, grem v park z dekletom, tam je vedno prijetno. Kar se tiče tega, kam ob večerih grem, mi po navadi niso pomembni prostori. Velikokrat se ustavim v Vetrinskem, ker je na poti domov, zmeraj pa je še kaj

za postoriti v ateljejih. Všeč mi je tudi ob Dravi, a je tam veliko komercialnih barov ter Urban Garden, ki je še posebej odličen poleti.

Imata prijatelje drugih nacionalnosti?

Ja veliko, saj sem študiral v tujini.

Tudi jaz jih imam, a večinoma v Ljubljani. Erasmus študente_ke ali iz različnih izmenjav.

Opažam, da veliko mladih tukaj kadi. Kaj mislita, zakaj je tako?

Rekel bi, da od tam, od koder prihajam, začnemo kaditi še nekoliko prej. V Bosni, pa tudi v Pragi, se lahko kadi v lokalih. Mislim pa, da gre za družbeno in družabno zadevo. Ko v skupini nekdo kadi, začnejo še ostale_i. V Bosni so cigareti in tobak še bolj poceni kot drugje. Mlade_i začnejo kaditi predvsem zaradi socialnega pritiska ali pritiska svojih vrstnic_kov. Jaz sem začel kaditi pri 14 letih, potem sem pil in skušal kaditi skupaj. Velikokrat sem tudi bruhal in zato sem s tem prenehal. Sem pa kadil ponovno pri 16 zaradi drugih razlogov, pri 18 pa sem začel res veliko kaditi zaradi mojega prvega dekleta. Bil sem v Pragi, nisem poznal nikogar in na ta način lažje spoznaš ljudi. Si na zabavi, nikogar ne poznaš, greš na cigareto in začneš spoznavati ljudi.

Se strinjam, da gre za družbeno pogojeno zadevo. Kadila sem kar dolgo, začela sem na začetku faksa, ko sem bila 19. Zdaj ne kadim, oziroma se trudim ne kaditi. Včasih, ko sem zunaj, prižgem kakšno cigareto, posebej, ko pijem alkohol. Kaditi pa sem začela zaradi socializiranja, življenje v študentskem domu se mi je zdelo na ta način lažje. Ko ne poznaš ljudi je lažje iti na cigareto in se začeti pogovarjati. Videti je, kot da si kadilke_ci bolj želijo družbe drugih, kot tisti_e, ki ne kadijo.

Tudi jaz sem prvo cigareto prižgala pri 15, ko sem bila še v Makedoniji. Nekdo ti ponudi cigareto, ti poskusiš, čeprav ti ni zares všeč. Ko začneš živeti v dijaškem ali študentskem domu se zadeva spremeni. Polovica ljudi, s katerimi se družiš, kadi in gre ven na cigareto, ostaneš sama, in zato greš tudi ti ven in tako se začne. V večini sploh ne razmišljamo o tem, kako kajenje vpliva na naše zdravje.

TRETJI POGOVOR Z EWELINO IN TIMEJO

Nama lahko za začetek povesta nekaj o sebi.

Ime mi je Ewelina, prihajam iz Poljske. Sem navdušena nad življenjem in rada imama Balkan. Delam na različnih projektih z nevladnimi organizacijami. Zelo sem aktivna na različnih področjih, v življenju pa se na splošno rada tudi razvijam. Imam precej hektično in polno življenje, kar mi je všeč. Želela sem biti bližje Balkanskim deželam, želela sem razvijati svoje osebne in poklicne sposobnosti. Odločila sem se, da se preselim sem. S svojo odločitvijo sem zelo zadovoljna. Dosegla sem cilj, ki sem si ga zadala, ter se hkrati zaljubila v Maribor.

Jaz sem Timeja, sem iz Slovenije, nisem pa iz Maribora. Prihajam iz drugega mesta, ki je blizu Celja. Pred tremi leti, ko sem začela študirati, sem se preselila v Maribor. To leto pavziram in živim doma, a drugo leto se nameravam vrniti v Maribor. Ko sem prišla sem, je bilo zame vse novo, pred študijem časa v Mariboru nisem preživljala. Študiram biologijo, Maribor sem izbrala, ker mi je deloval bol domač, prav tako je blizu mojega kraja, ljudje so delovali bolj odprte_i, bolj tople_i kot v Ljubljani.

Tudi meni je v Mariboru zelo prijetno. Pravzaprav nimam rada velikih mest. No, nikoli nisem sicer poskusila živeti v Ljubljani ampak mislim, da sem se tudi sama nekoliko zaljubila v Maribor.

Kaj radi počneta v prostem času?

Rada počnem veliko stvari, kaj pa počnem, je odvisno od tega, koliko časa imam. Ko imam več prostega časa, čim več potujem. Rada grem v okoliške kraje ali po Balkanu, saj je vse sorazmerno blizu. Ko imam prost kak dopoldan, se rada učim jezika, zelo si želim, da bi se lahko sporazumevala z ljudmi tukaj. Gledam

tudi filme, večinoma balkanske. Včasih igram ukulele, v zadnjem času veliko tudi fotografiram z mobilnim telefonom. Ne gre za profesionalno fotografijo, a v tem zelo uživam.

Prejšnja tri leta nisem imela veliko prostega časa. Večino sem ga preživela na faksu, ko pa nisem študirala, sem delala. Sicer zelo rada gledam filme ali pa grem v kino. Všeč mi je celotna izkušnja kina. Rada imam večino filmskih žanrov, razen grozljivk. Ne da bi se mi zdele strašljive ali ogabne. Ni mi všeč občutek napetosti. Ni me strah, ko se kaj zgodi, ampak ni mi všeč občutek, ki ga film vzbuja, ni mi prijetno. Rada poslušam glasbo. Rada bi tudi več brala, a za to se najde čas proti večeru, ko pa sem že precej utrujena in uspe mi prebrati le nekaj strani. Študiram biologijo in zelo rada sem zunaj v naravi. Rada opazujem okoli sebe. Ko grem na sprehod, si ogledujem drevesa in sem pozorna na vse podrobnosti, ki jih je v naravi moč videti. Rada tudi hodim v hribe. Kjer živim, je veliko hribov, priložnosti za sprehode je ogromno, odpravim se lahko od hiše na kak hrib in po med potjo skozi gozd raziskujem. Rada tudi fotografiram, a pomembno mi je užiti trenutke, iti v naravo in opazovati. Veliko časa razmišljam o različnih rečeh in se v glavi tudi pogovarjam sama s sabo. Nisem zelo družabna, ne hodim ven veliko, rada sem sama v prijetnem okolju.

Zanima naju, koliko sta stari, in če lahko v nekaj besedah opišeta občutke, kako je živeti s svojimi starši oziroma brez njih.

Čez dva tedna bom stara 30. S starši ne živim že 11 let, se sicer vracam domov za recimo kak mesec ali dva ali nekaj dni. Ko sem začela študirati, sem se odselila od doma, navadila sem se na življenje brez staršev. Življenje brez njih se mi ne zdi nenavadno,

na začetku je bilo nekoliko zahtevno. Zdaj sem v teh letih, ko mislim, da se je lepo vračati domov, prej nisem toliko razmišljala o tem, ali čutila potrebe. Zdaj, ko se vrnem v svojo državo, postavim družino visoko na prioritetni lestvici, pomembno mi je preživljati čas z njimi. Navajena sem živeti sama in nimam potrebe po zelo pogostih obiskih, navajena sem sama sprejemati odločitve, kaj želim početi. Ko pa grem na Poljsko, imam občutek, da moram veliko časa preživeti doma. Včasih si želim, da bi bile i moje i prijatelji _ce in družina bližje. Ko recimo zbolíš, imaš občutek, da je lepo imeti nekoga, ki skrbi zate, ti prinese juho, pa četudi sicer zelo sovražiš juho. Ta občutek sem dobila šele pred kratkim. Ko sem bila na Poljskem, o tem nisem veliko razmišljala. Tukaj sem morda malo bolj sama kot sem bila doma in občutek, da je prijetno imeti bližnje blizu, je toliko bolj izrazit. A ne bi se vrnila. Lahko sem k meni preselijo moji starši in živijo tukaj po mojih pravilih. Vedno so dobrodošli. Ko greš domov, upoštevaš pravila, ki tam veljajo, sama sem postavila svoja pravila, zato se mi zdi pomembno, da se pri meni upošteva. Želim si, da bi bili bližje, a hkrati tudi uživam to, da jih tukaj ni. Zelo jih imam rada in jih pogrešam.

Ko sem bila stara 19 let, sem se odselila od doma in prišla v Maribor. Ob koncih tedna sem se vračala domov, če ne vsak vikend, pa vsak drugi. Bilo je drugače. Takrat sem bila prvič brez svojih staršev. Začeti moraš misliti o stvareh, o katerih ti prej ni bilo treba. Na primer o hrani, planiranju obrokov, plačevanju položnic, o službi. Toliko je stvari. Najprej je moje starše skrbelo, ali imam vse v mislih in sem vse opravila, kot je treba, a vsi smo se navadili na to, da ne živimo skupaj. Najprej sem mislila, da bom

tukaj nekoliko osamljena, ampak prvi dan, ko sem prišla, sem spoznala svojega fanta in od takrat sva skupaj. Imam torej družbo, nisem sama. Preden sem se preselila, sem bila zelo navdušena, komaj sem čakala, da se odselim od doma, imam svoj prostor. Vedno pa sem se rada vračala domov za konce tedna. Recimo za to leto, za katero vem, da ga bom preživela doma, me je to pravzaprav zelo veselilo. Ne gre za to, da toliko pogrešam svoje starše, morda pa malo pogrešam celotno družinsko dinamiko. Nisem živela samo s staršema, temveč z mlajšim bratom, sestro, starimi starši ter psom. Ne pogrešaš samo staršev, ampak vse skupaj. Lepo je biti tam, ampak pomembno mi je, da sama skrbim zase.

Torej živita oziroma sta živeli v Mariboru. Kako vama je mesto všeč?

Sem živela minula tri leta, od 2016 do letos. Pred enim mesecem sem se preselila nazaj domov. Letos pavziram, drugo leto pa se bom vrnila v Maribor.

Jaz sem v Mariboru od februarja, vmes me nekaj časa sicer ni bilo tukaj. Preden sem prišla v Maribor, sem poznala ljudi, ki so tukaj živeli i, bile i na izmenjavi, njihovi odzivi glede moje selitve so bili precej pozitivni. Bile i so malo ljubosumne _i, Maribor se jim je v spomin vtisnil kot »kul« mesto. Imela sem precej visoka pričakovanja, prišla sem sem, videla mesto, pustilo me je precej ravnodušno, a rekla sem si, da bo v redu. Rada imam Balkan, najbrž je tudi to mesto v redu. Nisem imela posebej toplih občutkov do Maribora. Zmeraj sem ga z nečim primerjala. Recimo v razredu imaš zelo simpatičnega fanta, s katerim bi rade bile vse

sošolke, no Maribor ni ta fant. Maribor je srednji, ne zelo grd, a tudi ne zelo privlačen, ampak tisti, ki ti prinese rože, ki nosi tvojo torbo. To je zame Maribor. Mesto me razvaja, a po drugi strani se spopadam z mnogimi izzivi. Posebej kompleksna je birokracija, sem tujka in v mnogih primerih moram zadeve početi drugače kot Slovenke_c. To verjetno lahko pričakuješ tudi drugje, a jaz živim tukaj in take zadeve povežem s tem mestom. Veliko pa je trenutkov, ko se tukaj počutim zelo dobro in zelo srečno. Predstavljam si, da bi tukaj živela vse življenje. Je odlična kombinacija vasi in perspektive. Ne gre za veliko mesto, je zelo domače, v pol leta lahko spoznaš skoraj vsak kotiček in veš kam iti, ko se želiš zabavati, ko želiš na kavo. Hkrati pa je tukaj veliko perspektiv. Maribor je vas s perspektivo. Ima univerzo, na fakultetah lahko študiraš, ima vrtce, kamor lahko, če imaš otroke, vpišeš svoje otroke, tukaj je bolnišnica, ki je prav tako pomembna ko se postaraš, so prostori, kamor lahko greš ven, veliko različnih dogodkov. Udeležujem se raznih kulturnih dogodkov, lahko rečem, da sem tukaj bolj aktivna in več naokoli kot sem bila v prejšnjem mestu, ki je bilo 10-krat večje od Maribora. Tam je bilo vse daleč, več premišljuješ o tem, kdaj kam iti in če se ti to izplača, velikokrat na koncu ostaneš doma. Tukaj lahko greš iz enega konca mesta v drugega peš in za to porabiš 40 minut, če živiš blizu središča, lahko greš kam vsak dan. Veliko se dogaja. Uživam tukaj.

Kako dolgo nameravata ostati v Mariboru in kaj je razlog za to?

Za zdaj bom zagotovo ostala tukaj do konca tega leta, a želela bi si, da bi se sem preselila za vedno. To pa je odvisno tudi od mojega jezika, trenutno še ne govorim slovensko, malo pa razumem. Če se bom

naučila slovenščino in imela redno zaposlitev, bi rada ostala v Sloveniji, natančneje v Mariboru.

Najbrž si obiskala tudi druga slovenska mesta, si v njih morda tudi živela?

V Sloveniji sem živela le v Mariboru, ni pa prvo mesto, v katerem živim izven domačega, saj sem v preteklih letih bivala v 6 različnih mestih Evrope. Vem, da je veliko krajev, ki so podobni Mariboru, ampak dovolj mi je seljenja vsakih nekaj mesecev. Našla sem kraj, kjer bi ostala.

V tem trenutku planiram, da bom v Mariboru, dokler ne končam prve stopnje študija. To bo najbrž vsaj še eno leto. Potem bi se preselila v Ljubljano, saj bi rada tam magistrirala po programu, ki ga Univerza v Mariboru ne ponuja. Morda bi dokončala študij v tujini, zagotovo ne v Mariboru, saj ni priložnosti za to. Kasneje v življenju ne vem, kaj se bo zgodilo. Odvisno od tega, kje se bom zaposlila. Mislim pa, da je Maribor prijeten kraj za življenje. Imaš vse, nič ni predaleč, imaš prostor. Lahko si v središču, narava je blizu. Ni daleč v stran od mojega domačega kraja. Če bom imela priložnost, si lahko predstavljam življenje tukaj.

Kateri predel Maribora vama je najbolj pri srcu in zakaj gresta radi tja?

Po mestu veliko hodim peš. Posebej mi je všeč predel ob Dravi. Ne samo Lent, celotno območje ob reki. Všeč so mi tudi ostali predeli, ki morda niso tako zelo čudoviti, ampak v njih najdeš zanimive prostore. Rada grem na Kalvarijo ali na Piramido in sedim tam ter se sproščam, včasih s kozarcem vina, in uživam v razgledu. Najlepše je bilo poleti. Piramida je čudovita, ampak je pogosto gneča, ne moreš vedno najti prostora, kjer si lahko sam_a, na Kalvariji pa je zasebnih kotičkov veliko več.

Tudi meni je najbolj všeč ob reki, rada grem na Mariborski otok ali v park. Všeč mi je, da je narava tako blizu mesta. Veliko pa lahko počneš tudi v mestu, ogromno je prijetnih lokalov in prostorov, kjer lahko preživljaš svoj čas ali se družiš.

Kaj po vajinem mnenju dela Maribor poseben?

Dejstvo, da sem tukaj odrasla. Ko sem prišla sem, sem bila drugačna oseba, razvila sem svoje poklicne sposobnosti, kar je bil tudi razlog, da sem prišla sem. Imela sem tudi čas zase in za razmislek. Vse kaj mi je Maribor dal, ljudje, ki sem jih tukaj spoznala in situacije skozi katere sem šla, so mi dale izkušnje in moč za naprej. Trenutno se počutim, da sem odrasla in to mi je všeč, sem zelo vesela tega občutka. Zaključila sem obdobje svoje mladosti in zdaj sem vesela odrasla oseba.

Meni je najbolj všeč to, da imaš veliko priložnosti, nič ti ni nedostopno, nobena vrata niso zaprta. Tukaj je veliko organizacij, katerih del lahko hitro postaneš. Veliko je tudi brezplačnih vsebin in ni ti treba plačati za vsak dogodek. Veliko je priložnosti za vse, ne samo za elito.

Kako bi opisali mariborsko nočno življenje, mislita, da je dovolj zanimivih prostorov za mlade, vama je to všeč? Imata morda še kako idejo, kaj bi bilo treba na tem področju spremeniti?

Ne bi se opisala kot nočno, »party« žival, ampak nisem pa še našla prostora, kamor bi šla zvečer plesat. Poskusila sem z nekaj lokali, tam je bilo veliko ljudi in ne moreš se zares premikati. Ne morem plesati na latino glasbo z dvema centimetroma okoli sebe, potrebujem vsaj pol metra prostora, da se normalno premikam. Mislim, da ni zares prostora, kam lahko zvečer greš. Ampak zame je nočno

življenje tudi to, da grem na vrh hriba in uživam v razgledu. Take kotičke sem našla. Včasih pa si tudi želim iti plesat, a primerne kraja še nisem našla. Nisem navdušena nad elektronsko glasbo, rada imam latino, ampak ni pravega prostora za to v Mariboru zame. Kako to rešiti ne vem, morda ni dovolj prostorov, morda pa pravega še nisem odkrila.

Tudi jaz nisem oseba, ki bi veliko hodila na zabave. Nimam veliko izkušenj na tem področju. Za študente_ke je veliko prostorov in dogajanja, ampak to ni zame, rekla bi, da sem to fazo prerastla. O klubih zares ne vem veliko, saj jih ne obiskujem, ampak če želiš čas zvečer preživeti zunaj, pa ni nujno, da gre za klub, mislim, da je veliko barov, ki so odprti pozno v noč. Tam lahko le sedi in se družiš in pogovarjaš s prijatelji_cami. Bližje mi je tak način preživljanja večerov.

Kaj pa, če govorimo o raznovrstnih dogodkih v Mariboru, mislita, da se veliko dogaja poleg klubske nočne scene?

Mislim, da če iščeš specifičen tip dogodka, ga najdeš, ampak nikoli nisem zares iskala ničesar posebnega. Prav tako v Mariboru nisem preživela veliko vikendov. Ampak zagotovo so dogodki, ki jih moraš odkriti.

Kako je videti vajin tipični vikend, kaj počneta?

Mislim, da nimam tipičnega vikenda. Včasih med vikendom delam, ko ne delam, grem kam po Sloveniji ali izven nje.

Res je, v Sloveniji lahko vidimo veliko. Tukaj sem 10 let in še vedno svoj čas razporejam tako, da grem kam naokoli.

Res je, veliko je lokacij tudi v mestu in izven njega. Včasih potujem, včasih pa potrebujem nekaj časa,

da resnično počivam. Na stran dam računalnik in mobilni telefon in samo ležim v postelji ali pa gledam butaste posnetke na youtubu. To lahko počnem tudi 3 do 4 ure, ampak res potrebujem čas za okrevanje in nabiranje energije, ko zares ne razmišljam o ničemer. Odvisno je tudi od razpoloženja, če imam veliko energije skušam kaj početi, skušam kam iti, odkrivati kaj novega, iti na sprehod. Čez vikend imam tudi čas za svoje zasebno življenje, med tednom sem bolj osredotočena na službo, med vikendi pa čas namenjam sebi. Če pa kot tudi petke popoldne štejejo kot del vikenda, potem grem takrat na zmenek sama s seboj. Kupim si čips in gledam film, grem kam ven, grem v gledališče. Odvisno od razpoloženja, ampak to je čas zame. V tem času redko naredim izjemo in se družim še s kom drugim. Nekaj se mora zgoditi, ali moram imeti nekoga zares rada. Petek popoldne je namreč samo moj del dneva.

Zame je precej drugače. Če moram delati ali se učiti, je to druga zgodba. Ampak če imam prost vikend, grem domov in dneve popolnoma posvetim družini. Čas preživljam z njimi, se družimo, pogovarjamo, veliko stvari se je zgodilo čez teden in čez vikend je fino te zadeve deliti. Včasih kaj počnemo skupaj, se odločimo kam iti. Všeč mi je, ko imam čas samo za družino in me ne rabi skrbeti nič drugega.

Imata prijatelj_e ice drugih nacionalnosti ali je vajina skupina bližnjih sestavljena iz Slovenk_cev oziroma Poljakinj_ov?

Pravzaprav so moji najbližji prijatelji_ice enake nacionalnosti, kot sem sama, torej Poljaki_nje. Nekaj mojih bližnjih prijateljic_ev pa ni Poljakov. So iz drugih držav, nekatere_i iz moje, nekatere_i so tujke_ci, ki tudi ne živijo v moji državi.

Ni pomembno, kje živijo, važno je, da so prijatelji_ice.

Večinoma moji prijatelji_ice prihajajo iz Slovenije, največ jih je iz mojega domačega mesta, kjer sem preživela največ časa. Nekatere_i so tudi prišle_i študirat v Maribor, tako da se družimo tudi tukaj. Nekatere sem potem spoznala v Mariboru v času študija. Imam pa precej malo skupino bližnjih prijateljic_ev, s katerimi se pogosto družim. Poznam pa tudi ljudi iz tujine, ko sem bila na izmenjavi recimo, a težko zares vzdržujem zvezo z njimi. Nekaj časa se še recimo slišimo, potem pa vsak_a nadaljuje svoje življenje po svoje. Težko je vzdrževati odnose, če nimaš toliko skupnega. Osredotočam se bolj na svoj krog bližnjih prijateljic_ev in družino.

Veliko mladih začne kaditi pri mladih letih. Kaj mislita, zakaj je tako, kakšno je vajino mnenje glede tega?

Ne vem, ampak zame je najpomembnejši del zabave tisti, ko kadiš z drugimi. Takrat se zgodijo najboljše pogovori, ne vem. Nisem redna kadilka, ne potrebujem cigarete, da lahko živim, nisem močno zasvojena. Sem pa zasvojena, ko govorimo o socialnem kajenju. Ko druge_i kadijo, gredo ven, grem tudi jaz ven, ker najboljši pogovori so zares takrat, ko zunaj kadiš. Kar nekajletne izkušnje potrjujejo to tezo. Ko nekoga prosiš za vžigalnik se lahko začnejo povezave med neznankami_ci. Spoznaš lahko super čudne in frajerske ljudi, ko te vprašajo za vžigalnik, ali ti vprašaj njih. Rekla bi, da je to najpomembnejši deli zabav. Morda je to razlog za kajenje. To je tudi moj razlog, lahko bi rekla, da je zabavno kaditi ob pivu. Večinoma grem ven, da se družim z ljudmi, ne ker mi je všeč okus cigaret, pravzaprav tega sploh ne maram. Zato tudi ne kadim redno. Cigarete pa me včasih tudi pomirjajo.

Od tam, kjer prihajam, je bilo res frajersko, da si poskusil_a kaditi čim hitreje, ko je bilo to mogoče, recimo pri dvanajstih letih. A rekla bi, da so to bili otroci staršev kadilcev. Cigarete so ukradli doma in nato poskusili. Tudi jaz sem želela poskusiti, želela sem ugotoviti, kaj je tako dobro pri kajenju. Poskusila sem in ni me navdušilo. Nikoli nisem zares kadila, priložnostno sem pokadila kakšno cigareto a nikoli mi ni bilo zares všeč. Vse_i so govorile_i, da ko poskusiš nekajkrat, ti postane všeč in postaneš kadilka_ec. Nikoli nisem občutila tega, ne moti me, če ljudje okoli mene kadijo, a to ni nekaj, kar bi potrebovala jaz. Ne razumem pa zelo mladih, ki redno kadijo, ne vem, če to počnejo, ker se jim zdi frajersko ali ker zares to potrebujejo. Opazila pa sem, da imajo otroci, ki to počnejo, tudi starše ali bližnje sorodnike kadilce. Ne morem soditi, ker zares ne vem. Najbrž gre za vzorce in navade, ki se jih naučijo doma.

ČETRTI POGOVOR Z ANO IN GREGORJEM

Oba študirava, da bova postala učiteljca, a ne matematike.

Torej poznata drug drugega?

Ja, sva par, že osem let. Skoraj toliko, kot si ti, Cvetanka, v Sloveniji.

Smo že začeli pogovor, da se medsebojno spoznamo. Se lahko opišeta z nekaj besedami.

Sem Ana, tukaj študiram slovenski jezik in pedagogiko. Trenutno končujem študij in pišem magistrsko nalogo. Delam kot učiteljica plesa, učim balet v osnovnih šolah v Mariboru in okolici. Zelo rada tudi kuham, imam svoj youtube kanal, kjer pa so recepti večinoma v slovenščini, le dva sta v angleškem jeziku.

Sem Gregor, prihajam iz Ruš. To je malo mesto blizu Maribora, ampak zdaj že 6. leto živim tukaj. Sem nekdanji vratar, ne tako dober, da bi s tem nadaljeval še danes. Študiram sociologijo in zgodovino tukaj v Mariboru. Sem v zadnjem letniku, želim pa si postati učitelj. Kot študent delam na informacijski točki v podjetju Arriva (avtobusni prevozi).

Kaj rada počneta v svojem prostem času? Bereta, se ukvarjata s športom, umetnostjo, igrata igrice, gledata filme?

Pravzaprav vse, kar si naštel. Rad hodim na nogometne tekme, imam letno vstopnico. Rad tudi berem, posebej stare klasike, nisem ljubitelj znanstvene fantastike, Harryja Potterja in podobnega čtiva. Če berem, mora biti vsebina taka, s katero se lahko poistovetim, se vživim v osebe in okolje. Če gre za čarobno, neresnično okolje, se ne morem vživeti v dogajanje. Igram video igrice, najraje Fifo na starem Play stationu. Rad tudi kuham. Doma imava dva

morska prašička, tako da skrbim tudi zanju.

Tudi jaz rada berem, ampak nasprotno kot Gregor. Meni je Harry Potter zelo pri srcu, prav tako imam rada kriminalke in detektivke. Zelo rada tudi plešem. V Ljubljani sem obiskovala umetniško gimnazijo program sodobni ples.

Spremljaš in navijaš za slovenske klube, ali tudi tiste izven države?

V Sloveniji navijam za domači klub - Maribor, v Nemčiji morda Dortmund v Angliji pa Newcastle. Ne gre za najbolj popularne klube, kot sta na primer Barca ali Real. Všeč mi je tudi Sant Pauli v Nemčiji, ki igra v drugi ligi. In vsak klub, kjer igra Zlatan Ibrahimović.

Zdaj igra v ZDA, če se ne motim?

Tako je, v ZDA.

Nama lahko povesta, koliko sta stara in vajine občutke ob tem, da pri teh letih živita z oziroma brez staršev. Če recimo ne živita s starši, naju zanima, kako pogosto jih obiskujeta, če jih pogrešata...

V Ljubljano sem hodila v srednjo šolo, tako da sem navajena živeti sama, brez staršev. Tja sem se preselila, ko sem bila stara 14 let. Zelo jih imam rada, a rada živim sama oziroma z Gregorjem. Ko sva začela študirati, sva se tako preselila skupaj. Zdaj že 6 let živiva skupaj v Mariboru. Moji starši so pol ure vožnje z avtomobilom v stran. Obiščeva jih vsak teden, tja greva na kosilo ali na kavo. Zame je, tako kot je, popolnoma v redu.

Torej jih vidiš kar pogosto?

Ja, enkrat tedensko, slišimo pa se tudi po telefonu. Moji starši so še bližje kot Anini, 10 km v stran. Domov

grem dvakrat tedensko. Moj oče dela v Mariboru, v Livarni, če imam čas, grem kdaj z njim domov. Ob vikendih greva tja z Ano. Imam mlajšo sestro, no zdaj ni več tako mlada, stara je 17 let. Zelo dobro se razumeva, celo bolje kot takrat, ko sem živel doma. Takrat sva imela različne konjičke, gledala sva različne stvari po televiziji.

Ja, zdaj imata več skupnega in se bolje razumeta. Enako je z mojo sestro. Ko sem odšla od doma, sem čutila potrebo, da se več slišiva in najin odnos je precej zrastel.

Torej živita v Mariboru?

Živiva v Mariboru, na drugi strani starega mostu, 15 minut od tod, v Magdaleni.

Kako vama je Maribor kot mesto všeč?

Zelo mi je všeč. Zelo rada živim tukaj. Počutim se domače. Štiri leta sem živila v Ljubljani in tam se nisem nikoli tako počutila. Tam je vse dražje, tudi ljudje niso tako prijazni. Tukaj imam bližnje prijatelje_ice, vidimo se lahko enkrat ali dvakrat na teden. Je odlično mesto za življenje.

Rekel bi, da imamo na Štajerskem in v Mariboru največ regijske pripadnosti in ponosa. Četudi smo ena revnejših pokrajin, četudi smo v vseh filmih predstavljene_i kot neizobražene_i, neumne_i kmetje_ice ali kaj podobnega, smo vseeno ponosne_i. Ne da smo ponosne_i na te reprezentacije, ponosne_i smo, da smo od tod, tako govorimo in tako se obnašamo. Imam močan občutek te regijske pripadnosti in ponosa. Če grem v Ljubljano na kak sestanek ali imam prijatelje_ice tam, včasih skušajo govoriti z našim naglasom s »čuj« in podobnimi besedami. Nekateri ljudje od tukaj se tega sramujejo, trudijo se govoriti knjižne slovenščine, se

predstavljajo kot visoko kultivirane. Kot sociolog na to gledam kot na nekaj nenavadnega, če prihajaš iz nekega predela sveta, moraš biti ponosen_a na svojo kulturo. Ni se ti treba se opravičevati.

Moje sošolke v srednji šoli so se velikokrat norčevale iz mojega naglasa, ampak meni ni bilo mar. Ponosna sem bila na svoj način govora, nisem želela prevzeti ljubljanskega načina.

Kako dolgo nameravata živeti v Mariboru in kaj je razlog za to?

Uf, to je težko vprašanje.

Najprej se želiva nekje zaposliti in se nato preseliti v hišo, v Hoče recimo, nekam v predmestje. Morda bova v Mariboru še 10 let. Upam, da manj. Želiva pa ostati v bližini tega mesta.

Tudi, če ostaneva v Mariboru v stanovanju, bo v redu. Važno je, da najemnina ne bo previsoka in bo stanovanje prijetno.

Najemnine so precej relativne. Če primerjamo Maribor z Ljubljano so najemnine tukaj nižje, a vsako leto povsod postajajo višje.

Ja, v Ljubljani je večina stanovanj v bližini središča namenjena oddajanju turistom preko platforme Airbnb. Tam v središču sploh več ne moreš živeti.

Ne bi rekla, da je Ljubljana zelo veliko mesto, mi je sicer kot mesto všeč. Ampak sem navajena manjših mest, ki so bolj obvladljiva in dosegljiva. Prav zato mi je najbrž všeč Maribor. Je odlične velikosti zame.

Ravno včeraj sem prebral zanimivo stvar, in sicer da je v Ljubljani več delovnih mest, kot je prebivalc_cev mesta. Toliko ljudi se vozi tja na delo, spijo pa na obrobju, ker je to bolj poceni. V Mariboru je delovnih mest za polovico manj, kot je tukaj prebivalc_cev, samo 50 000, med tem, ko je prebivalstva 100 000.

Nama lahko povesta, kateri del Maribora vama je najljubši, kam rada zahajata v svojem prostem času?

Zame je najlepši predel Maribora Nova vas, veliko blokovsko naselje. Veliko ljudi o pločevinastih blokkih pravi, da so grdi. Meni so všeč, delujejo zelo prijetno. Tam sva živela tri leta. Naselje mi je zanimivo zaradi arhitekturnega sloga, velike zgradbe, grafiti z zelo zanimivimi sporočili po vseh ulicah.

Nazadnje sem se vozila s kolesom in sem se, recimo da, nekoliko izgubila, ne izgubila, odkrila sem nekaj novega. Prišla sem do krožnega trga pod cesto in ugotovila, da tukaj še nisem bila nikoli, kljub temu da živim v mestu že 10 let.

Nekje v soseski je tudi velik grafit z napisom TV Nova vas in s fotografijami predela. Zabavna reč je tudi to, da se soseska imenuje S23. Pogovarjal sem se s prijateljem, ki je študiral arhitekturo. Imenuje se tako, ker je arhitekt, ki je sosesko načrtoval, umrl tik pred tem, ko bi oddal načrte. Nanje je v nekem trenutku zabeležil S23, S25 in tako naprej in na koncu so se odločile_i, da se bo soseska tako imenovala.

Meni je všeč območje, kjer trenutno živiva. Magdalena, okolica Lekarne Lah. Je zelo mirno in vse je zelo blizu. Fakulteta je zelo blizu, prav tako središče mesta in Tabor, Europark. Je zelo prijetno okolje za življenje.

Se strinjam. Pred kratkim sem se preselila na Ljubljansko ulico, ne moremo reči, da gre za središče, a prečkati moraš samo most in že si v središču.

Tudi naslednje vprašanje je povezano z Mariborom. Kaj ga po vašem mnenju dela posebnega?

Maribor je med večjimi slovenskimi mesti, mesto, ki

je bilo najbolj industrijsko. Ljudje, ki živijo tukaj, so vsakdanji predstavniki delavskega razreda, veliko bolj kot v Ljubljani ali v Celju. Vidimo lahko zelo klasično kulturo delavskega razreda, kar je meni zelo všeč in zelo domače. Zelo sem vesel, da nimamo toliko turistov vsako leto, kot jih je na primer v Ljubljani, na Bledu ali v Postojni. Všeč mi je, da se ljudje iz različnih predelov sveta priselijo v Maribor, lepo je imeti različne kulture in raznovrstnost. Nisem pa navdušen nad tem, da je mesto namenjeno turistom in ne ljudem, ki tukaj živijo. Opažamo lahko porast zaposlitev na področju turizma, v barih in gostinskih lokalih.

Rekla bi, da so ljudje tukaj veliko bolj sproščeni.

Tudi meni so ljudje zelo pomembni, deloma sem tudi zaradi njih še vedno tukaj. Če pa razmišljam o tem, kaj mi je v Mariboru najbolj všeč, lahko izpostavim zelenost mesta in njegovo vpetost v okoliško naravo. Navajena sem življenja v suhem območju, ko sem prišla sem, je to ozračje delalo mesto še lepše.

Enako so mi povedali tudi tisti, ki sem jih lansko študijsko leto poučevala slovenščino za priseljence. Izpostavljajo, da je narava tista, ki jih najbolj navdušuje.

Tudi reka je zelo pomembna.

Ja, reka in lepa pokrajina. Kjerkoli si, je okolica zelo lepa.

Imamo tudi pesem iz osemdesetih ali devetdesetih, rock pesem o Mariboru. Začetek je: »reka puna klora in luft pun smoga«.

Zakaj prav Maribor, zakaj sta se odločila, da želita živeti tukaj?

Tukaj študirava. Če ne bi živela v mestu, bi se morala

na predavanja voziti. In če ne bi živela skupaj, bi se prav tako morala veliko prevažati. To, da živiva skupaj v Mariboru, je bila logična odločitev. Prav tako lahko greva ven ob večerih in čez vikend.

Stvari so bližje, če živiš tukaj. Blizu je fakulteta, knjižnica, stvari, ki jih potrebuješ. Blizu so tudi zdravniki. V Arrivi se pogovarjam z ljudmi in večina starejših razlaga o svojih obiskih pri zdravnici_ku. Z avtobusom se tako iz okoliških krajev v mesto vozijo z avtobusom na preglede.

Kako bi opisala mariborsko nočno življenje, mislita, da je dovolj zabave, prostorov za mlade? Vama je to všeč? Imata kako idejo, kaj bi bilo treba narediti drugače.

Rekel bi, da je precej pusto. Če imaš tukaj prijatelje_ice, potem se lahko zabavaš ali družiš z njimi, ne potrebuješ klubov. Za nekoga, ki pa se je pravkar preselil_a sem, ali je v mestu na obisku, utegne biti nočno življenje pusto.

Zelo rada plešem, zato grem rada tudi v kak klub. Ni pa velike izbire. Večinoma gremo potem v Fuego, latino klub. To je ena možnost, ki pa ni idealna. Potem je tu še Tacos, kjer je podobno in glasba je zelo komercialna. Za KMŠ smo že prestare_i, saj so tam večinoma 16-letnice_ki. V Pekarni je večinoma metal, rock in elektronska glasba. Imamo nekaj možnosti, vendar pa jih ni dovolj. Težko je tudi organizirati zabavo. Novembra imam rojstni dan in zelo težko je najti prostor, kjer lahko organiziraš svojo zabavo. Stanovanje pa ni dovolj veliko za vse povabljene.

Lahko opišeta kako poteka vajin tipični vikend, kaj počneta čez vikend? Najbrž bo vajin odgovor podoben.

Ob sobotah greva na obisk k staršem, za to porabiva 8 ur, najprej greva k njenim staršem, sva tam 3 ure, potem naju čaka ura vožnje še do mojih.

Oboje obiščeta torej na isti dan, najbrž, ker potem potrebujeta še en dan zase.

Ja, nedelje so potem najine. Gledava Seinfelda ali kakšno starejšo serijo. Kuhava in jeva. Trenutno imava zelo različne urnike. Ana dela od dveh do šestih, jaz pa delam in sem na faksu dopoldan, tako da se bolj malo vidiva.

Letos je veliko bolje, saj imava oba proste vikende. Lani recimo sem jaz delala ob sobotah, včasih tudi nedeljah. Gregor tudi včasih.

Gresta kdaj tudi na kakšne izlete?

Ne tako pogosto. Ob sobotah greva kdaj tudi ven, se druživa s prijatelji, prav tako ob petkih.

Ko sva živela v prejšnjem stanovanju, sva šla včasih tudi na Pohorje. Zdaj grem včasih na sprehod do Mariborskega otoka.

Ali na Piramido.

Zelo rada se vozim s kolesom do Mariborskega otoka. Je zelo sproščujoče.

Imata prijatelje_ice drugih nacionalnosti?

Imam prijatelje_ice, ki so rojene_i v Sloveniji in so drugih nacionalnosti, Srbi ali Bošnjaki, od tam so njihovi starši. Imam tudi nekaj prijateljev_ic, ki so druga generacija hrvaških priseljencev v Slovenijo.

In moj dedek je iz Palestine.

Ja imam tudi dekle, ki ima dedka iz Palestine.

Moja družina je zelo multikulturna. Moja mama je pol Palestinka, moj stric po očetovi strani pa ima ženo iz Malezije, živita pa v Dubaju. Tudi sestrična mojega očeta je poročena z Jordancem iz Palestine.

Zveni zelo eksotično. Imaš veliko različnih mest, kamor lahko greš obiskat svoje sorodnike.

Ja, ampak bila sem le enkrat v Dubaju. Morala bom še iti v Jordanijo.

Kako je bil Dubaj?

Grozno mesto, zares mi ni bilo všeč.

Ko ljudje opišejo mesto in izkušnje, imam občutek, da je prevroče, da ne moreš biti tam več kot 2 dni.

Vse dogajanje je strnjeno v nakupovalnih središčih. Dubaj je grozno mesto, sicer sem bila že v več mestih po Evropi, ampak Dubaj zame ni mesto, je zgolj kraj, poln nakupovalnih središč. Vidiš lahko veliko zelo revnih ljudi in veliko zelo zelo bogatih. Zgrožena sem bila nad izrazitim izkoriščanjem.

Opazila sva, da v Sloveniji veliko otrok oziroma najstnikov začne kaditi zelo zgodaj. Kaj mislita, zakaj je tako in kako je to povezano z družbo, družino? Kaj mislita o tem?

Nikoli nisem kadil, nimam neposredne izkušnje. Za nekatere je to znak socialne sprejetosti. Recimo 3 ljudje začnejo kaditi, en_a pa se želi z njimi družiti, iti z njimi na nogomet, na pivo. Moraš kaditi, da postaneš del skupine. Za nekatere je zagotovo to. Za druge je vzorec iz družine, oba starša kadita in kajenje dobi pozitivno konotacijo, lažje je začeti kaditi. Moja mama kadi od šestnajstega leta, moj oče ne kadi. Živel je v zelo krščanski družini, ko je bil star petnajst let, ga je mama zalotila med kajenjem. Za kazen je moral pojesti vse cigarete v škatlici. Jedel je cigarete in bruhal. Od takrat naprej več ni kadil.

V moji srednji šoli so vse sošolke kadile, samo tri nismo. Ne vem, zakaj pride do tega. Kot je rekel Gregor, med odmorom greš lažje ven, če imaš v roki

cigareto, kot pa da zgolj stojiš pred šolo in gledaš v zrak. Morda je to razlog, da mlade_i začnejo kaditi. Na faksu pa trenutno zgolj 3 osebe iz mojega kroga prijateljev_ic kadijo.

Gre tudi za družbene odzive. Če nekomu rečeš, da piješ veliko alkohola, ti bo rekel_a, da je to preveč, da imaš problem. Če pa skadiš 25 cigaret na dan, pa ti ne bo nihče rekel_a, da imaš težavo in moraš nehati. Rekle_i bodo, v redu, kadiš, pa kaj. Nihče ti ne reče, da je to velika težava. Če bi v času pogovora skadil 10 cigaret, mi ne bi nihče rekel_a, da je to preveč, če pa bi spil veliko kozarcev piva ali vina pa bi zagotovo kdo to komentiral_a. Družba na to gleda zelo različno, ne glede na to, da je kajenje dolgoročno veliko nevarnejše za telo in zdravje.

Na polovici poti, Podobe v iskanju vprašanj

Pogovore sta izvajala: Cvetanka Mileva in Matiwos Tumzghi

Lektura: Ana Lah

Urednici: Kaja Fiedler in Urška Breznik

Oblikovanje in prelom: bw

Maribor, november 2019

Projekt "Na polovici poti" sofinancira Urad Vlade RS za komuniciranje v okviru prizadevanj za spoštovanje in sprejemanje pripadnikov različnih etničnih skupin, beguncev in migrantov.

Vsebine izražajo mnenje avtorja in ne predstavljajo uradnega stališča Vlade Republike Slovenije.

PEKARNA
MAGAZINSKE BRZE

MESTNA OBČINA MARIBOR

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA KOMUNICIRANJE

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO